

8.11.2023

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman ensimmäinen maksupyyntö

1. Tausta

Suomi lähettää elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (RRP) liittyvän ensimmäisen maksupyynnön komissiolle 10.11.2023. Maksupyynnön kokonaissumma on noin 273 milj. euroa, joka on noin 15 prosenttia Suomelle elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) myönnettävästä kokonaisallokaatiosta (1,8 mrd. euroa). Maksupyyntö on ensimmäinen kuudesta maksupyynnöstä. Tätä ennen Suomi on saanut ennakkomaksua noin 271 milj. euroa. Ehtona maksulle on, että Suomi on saavuttanut maksupyyntöön liittyvät välitavoitteet ja tavoitteet komission hyväksymällä tavalla. Ensimmäinen maksupyyntö sisältää vain välitavoitteita.

Maksupyynnön perusteena on elpymis- ja palautumissuunnitelman 20 välitavoitetta, jotka liittyvät muun muassa energiainfrastruktuuri- ja teknologiainvestointeihin, liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, täsmämetsätalouden hankkeisiin, tulo- ja valmisteverotukseen, jatkuvan oppimisen palveluihin, tutkimusrahoitukseen, kulttuuri- ja luovien alojen uudistamiseen sekä hyvinvointialueiden perustamiseen ja sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalveluiden uudistamiseen. Kattava lista välitavoitteista on muistion lopussa.

Ensimmäisen maksupyynnön valmistelussa ovat olleet mukana valtiovarainministeriön lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Business Finland Oy/Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Suomen Akatemia ja Valtiokonttori. Maksupyyntöä valmisteltaessa on konsultoitu komissiota.

2. Maksupyynnön sisältö

Maksupyynnön yhteydessä komissiolle toimitetaan yhteenvetoasiakirjat jokaisesta maksupyyntöön sisältyvästä välitavoitteesta. Yhteenvetoasiakirjojen liitteenä on jokaista välitavoitetta koskien todenneasiakirjat, joilla välitavoitteen saavuttaminen osoitetaan.

Maksupyynnön yhteydessä toimitetaan näiden asiakirjojen lisäksi saatekirje, kansallinen johdon vahvistuslausuma sekä Valtiovarain controller –toiminnon suorittamien tarkastusten tarkastusyhteenveto. Lisäksi komissiolle toimitetaan

tiedot suunnitelmaan sisältyvien vihreää siirtymää tukevien toimenpiteiden toteutuneista kustannuksista.

Maksupyynnön liitteenä toimitetaan elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/241 22 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdan mukaisesti kansallinen johdon vahvistuslausuma siitä, että varat on käytetty aiottuun tarkoitukseen, että maksupyynnön yhteydessä toimitetut tiedot ovat täydelliset, paikkansapitävät ja luotettavat ja että käytössä olevat valvontajärjestelmät antavat riittävät takeet siitä, että varoja on hallinnoitu kaikkien sovellettavien sääntöjen ja erityisesti eturistiriitojen välttämistä, petosten ehkäisemistä, lahjontaa ja päällekkäistä rahoitusta tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista koskevien sääntöjen mukaisesti moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller –toiminnon tarkastusyhteenvedo on RRF-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan c alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu yhteenvedo suoritetuista tarkastuksista ja niissä havaituista puutteista. Tarkastusyhteenvedoon on sisällytetty tukiviranomaisiin kohdistuneet hallinto- ja valvontajärjestelmätarkastukset Energiavirastoon, Suomen Akatemiaan ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen sekä toimenpidetavoitteiden tarkastukset koskien kuutta ensimmäiseen maksupyyntöön sisältyvää välitavoitetta.

Valtiovarain controller -toiminto on sisällyttänyt tarkastusyhteenvedoon varauman järjestelmätarkastusten perusteella. Varauma koskee tukiviranomaisten puuttuvaa EU-rahoituksen erityispiirteet sisältävää petostentorjuntasuunnitelmaa, hallinto- ja valvontatoimenpiteiden puutteellista riskiarviointia ja tietojärjestelmässä olevien tietojen osittaista virheellisyttä tai puutteellisuutta, minkä vuoksi hallinto- ja valvontajärjestelmät ovat vielä osittain puutteellisia. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallinnoimien tukien ja toimenpidetavoitteiden osalta tarvitaan huomattavia parannuksia, mutta sen hallinnoimia tavoitteita tai hankkeita ei sisällynyt vielä Suomen ensimmäiseen maksupyyntöön. VVC:n arvion mukaan vaikutus on rajallinen, eikä sillä ole euromääräistä vaikutusta.

3. Seuraavat vaiheet

Kun Suomi on toimittanut maksupyynnön komissiolle RRF-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti, lähettämisen jälkeen komissiolle on 2-3 kuukautta aikaa arvioida maksupyyntöä. Komissio julkaisee alustavan arvion maksupyyntöön sisältyvien tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisesta. Komission arvioita käsitellään ensin Talouspoliittisessa komiteassa (EPC) ja sen jälkeen Talous- ja rahoituskomiteassa (EFC). EFC antaa komissiolle RRF-asetuksen 24 artiklan 4 kohdan mukaisen lausunnon välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävästä

saavuttamisesta. EFC:n lausunnon jälkeen komissio antaa maksatusta koskevan täytäntöönpanopäätöksen, joka hyväksytään ns. komitologia-asetuksessa (EU N:o 182/2011) säädettyä tarkastelumenettelyä noudattaen määränemmistöllä.

4. Ensimmäiseen maksupyyntöön sisältyvät välitavoitteet

Ensimmäinen maksupyyntö koskee seuraavia välitavoitteita:

- FI-C[P1C1]-R[R2]-M[2] – Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain voimaantulo
- FI-C[P1C1]-I[I1]-M[3] – Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen
- FI-C[P1C1]-I[I2]-M[6] – Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen
- FI-C[P1C2]-R[R2]-M[14] – Valtioneuvoston periaatepäätöksen hyväksyminen kiertotaloutta koskevan strategisen ohjelman täytäntöönpanosta
- FI-C[P1C2]-I[I1]-M[16] – Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen
- FI-C[P1C2]-I[I2]-M[19] – Ensimmäisen ehdotuspyynnön julkaiseminen koskien teollisuuden prosessien suoraa sähköistämistä ja vähähiilistämistä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi
- FI-C[P1C2]-I[I3]-M[22] – Ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen koskien koskee jättemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita
- FI-C[P1C3]-I[I2]-M[31] – Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukemista koskevan ensimmäisen hakumenettelyn julkaiseminen
- FI-C[P1C4]-R[R1]-M[34] – Valtioneuvoston periaatepäätöksen LVM/2021/62 hyväksyminen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi
- FI-C[P1C4]-R[R1]-M[35] – Kotimaan liikenteen päästöjä vähentäviä kansallisia lisätoimenpiteitä koskevan hallituksen päätöksen julkaiseminen
- FI-C[P1C4]-R[R2]-M[37] – Tuloverolakiin tehtyjen liikenteen työsuhteetuja koskevien muutosten (1205/2020) voimaantulo
- FI-C[P1C5]-I[I2]-M[52] – Täsmämetsätalouden hankkeita koskevan ensimmäisen ehdotuspyynnön julkaiseminen

- FI-C[P2C2]-R[R2]-M[71] – Elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanosta annetun lain voimaantulo
- FI-C[P2C2]-R[R2]-M[72] – Tarkastus- ja valvontatietojärjestelmä: elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon seuranta koskevat tiedot
- FI-C[P3C2]-R[R1]-M[91] – Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain voimaantulo
- FI-C[P3C2]-I[I1]-M[96]– Jatkuvan oppimisen digitaalisten palvelujen tietotekniikka-arkkitehtuurin valmiiksi saattaminen
- FI-C[P3C3]-I[I2]-M[103] – Suomen Akatemian ensimmäisen hakumenettely julkaiseminen koskien avainalojen osaamisen lisäämiseen kohdennettuja tutkimushankkeita
- FI-C[P3C3]-I[I6]-M[115] – Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä koskevan hakumenettelyn julkaiseminen
- FI-C[P3C4]-I[I3]-M[127] – Julkaistaan kaksi hakumenettelyä, jotka koskevat kulttuurialan ja luovien alojen uudistamista tukevia hankkeita ja joista toinen koskee kehittämistukea ja toinen pilottitukea
- FI-C[P4C1]-R[R1]-M[133] – Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehityksen voimaantulo